

УДК 811.111:378.016]:004

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-3-37>

Майя СУПРУН,

orcid.org/0000-0002-6800-2729

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) maiasuprun@gmail.com

Юлія ГОРДІЄНКО,

orcid.org/0000-0002-9125-9645

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) yulia.gord.8@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуто особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання англійської при підготовці студентів гуманітарних та інших спеціальностей. Здійснено огляд переваг застосування окремих інформаційно-комунікаційних технологій з метою формування і підвищення англійської компетенції студентів. Це є важливо, оскільки використання засобів ІКТ на заняттях іноземної мови досить актуальне для розвитку особистості студента та формування в студентів таких компетенцій: умінь зіставляти переваги та недоліки різних джерел інформації, вибирати відповідні технології її пошуку, створювати і використовувати моделі і процедури вивчення й обробки інформації. З'ясовано потенційні можливості використання навчальних та інформаційних сайтів Інтернет-мережі, мультимедійних навчальних програм і курсів, Інтернет-проектів у навчальному процесі, електронних підручників. Наголошується про поєднання традиційних методів навчання з новими, заснованими на більшій інформативності, наочності. Наводяться приклади використання ІКТ у навчальному процесі. Проаналізовано найпопулярніші елементи ІКТ у процесі вивчення англійської мови. Підкреслюється доцільність знайти оптимальні підходи до здійснення розвитку студента, залучити його до творчості, оволодіння традиційними і сучасними методами дослідження. Наголошується на метод проектів як один із ефективних засобів розвитку пізнавальної активності студентів. Наведено основні переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій. Відзначено, що сучасному викладачу необхідно іти в ногу з часом, опановуючи інноваційні технології навчання, потрібно розвивати набутий поколіннями досвід навчання, трансформувати його на більш сучасному рівні з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Використання ІКТ у процесі вивчення англійської мови сприяє інтелектуальному творчому розвитку студентів. Комп'ютерна підтримка у викладанні англійської мови дозволяють внести кардинально нове у звичайні форми роботи викладача.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), англійська компетенція, навчальні та інформаційні сайти, мультимедійна навчальна програма, електронний підручник, інноваційні технології.

Maia SUPRUN,

orcid.org/0000-0002-6800-2729

Candidate of Pedagogical Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages for Humanities

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) maiasuprun@gmail.com

Yuliia HORDIENKO,

orcid.org/0000-0002-9125-9645

Candidate of Pedagogical Sciences,

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages for Humanities

Lesya Ukrainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) yulia.gord.8@gmail.com

THE USE OF THE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF ENGLISH LANGUAGE STUDY WHILST TRAINING STUDENTS OF HUMANITARIAN SPECIALTIES

The article deals with the peculiarities of the use of information and communication technologies in the process of English language study in the preparation of students of humanitarian and other specialties. The article reviews different advantages of the use of certain information and communication technologies in order to form and improve students' English language competence. It is essential as the use of ICT in classes of foreign language is quite relevant for the development of the student's personality and the formation of the following competencies among students: the ability to compare the advantages and disadvantages of various sources of information, to choose the appropriate technologies for its search, to create and use models and procedures for studying and processing information. The potential opportunities for the use of education and information sites on the Internet, multimedia training programs and courses, Internet projects in the educational process, electronic textbooks have been outlined. The combination of traditional teaching methods with the new ones based on greater informativity and visuality is emphasized. Examples of the use of ICT in the learning process are given. The most popular elements of ICT in the process of study of English are analyzed. The expediency of finding optimal approaches to the implementation of the students' development, attracting them to creativity, mastering traditional and modern research methods is emphasized. The method of the project as one of the effective means of developing students' cognitive activity is emphasized. The main advantages of the use of the Information and Communication Technologies are proposed. It is noted that a modern teacher needs to keep up with the times, mastering innovative learning technologies. It is essential to develop the accumulated by generations learning experience, and to transform it at a more modern level by means of ICT. The use of ICT in the process of learning English contributes to the intellectual creative development of students. Computer support allows to make radically new in the usual forms of work of the teacher in teaching English.

Key words: *information and communication technologies (ICT), English-language competence, educational and informational sites, multimedia training programs, electronic textbook, innovative technologies.*

Постановка проблеми. Вищі навчальні заклади в сьогоденних умовах покликані виховувати особистість, яка здатна творчо мислити та приймати нестандартні рішення, здійснювати обробку інформації. Це вимагає змін у підходах і методах навчання. Нововведення полягають в одночасному використанні традиційних методів та організаційних форм навчання і нових освітніх, педагогічних та інформаційних (комп'ютерних) технологій.

Модернізація вищої освіти на засадах гуманістично-інноваційної парадигми об'єднує в інноваційний рух оновлення традицій, здобутки державних реформ, новітні ідеї та досвід сучасних педагогів-практиків; вимагає від викладачів ВНЗ знань тенденцій інноваційних змін у системі сучасної освіти, відмінностей традиційної, розвивальної та особистісно орієнтованої систем освіти; розуміння суті педагогічних технологій, знання інтерактивних форм та методів навчання, критеріїв технологічності; оволодіння технологіями проектування, діагностування, створення оптимальної авторської методичної системи; розвинутих дидактичних рефлексивних, діагностичних умінь; спроможність аналізувати й оцінювати свій індивідуальний стиль.

Тенденції розвитку сучасного суспільства, виражена спрямованість його на інформатизацію всіх галузей виробництва, суспільного і особистого життя визначають необхідність усе більш широкого використання інформаційно комунікаційних технологій (ІКТ) і в освітніх галузях. ІКТ надають

доступ студентам до нетрадиційних джерел інформації, створюють можливості для творчої діяльності, формування професійних навичок, можливість реалізувати нові форми та методи навчання.

Термін «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ, від англ. Information and communications technology, ICT) часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ – це загальний термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій, комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіатрансляцій, усіх видів аудіо- і відеобробки, передачі, мережових функцій управління та моніторингу (Швачич, 2017: 5).

Аналіз досліджень. Дослідженням проблеми застосування можливостей сучасних засобів інформаційних та телекомунікаційних технологій у навчальному процесі займаються вітчизняні та зарубіжні науковці, починаючи з 90-х років ХХ століття. У контексті дослідження слід виділити наукові праці, присвячені методиці навчання англійської мови за допомогою сучасних технологій (Полат, 2002: 144; Dudeney, 2007: 152), Інтернет-ресурсам, які застосовують студенти при вивченні англійської мови (Боднар, 2013: 75; Костенко, 2013: 170), особливості використання мульт-

тимедійних технологій у процесі навчання іноземної мови (Токменко, 2006: 98). Проте досі не повністю досліджено всі потенційні можливості використання ІКТ при вивченні іноземної мови.

Проблемам використання інформаційних технологій у навчальній діяльності присвячені також роботи Г. Бордовського, Р. Гуревича, А. Довгялло, І. Горбунової, В. Извозчикова, М. Кадемій, В. Клочка, В. Кондратюка, Л. Коношевського, С. Панюкової, І. Роберт, А. Смірнова, В. Сумського та ін.

Метою статті є огляд різноманітних сучасних засобів використання ІКТ та особливості їх використання у режимі практичних занять з англійської мови при підготовці студентів гуманітарних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. На заняттях з англійської мови студенти гуманітарних спеціальностей використовують ІКТ для пошуку та отримання додаткової інформації; розширення та поглиблення знань з використанням системи Інтернет, формування та закріплення навичок, прийомів, способів, умінь їх застосування; комплексного застосування ІКТ з іншими видами дидактичних засобів.

До сучасних інформаційно-комунікаційних технологій відносяться: Інтернет-технології – це технології створення і підтримки різних інформаційних ресурсів у комп'ютерній мережі Інтернет: сайтів, форумів, чатів, електронних бібліотек та енциклопедій.

Мультимедійні програмні засоби – педагогічні програмні засоби загального призначення.

Офісне та спеціалізоване програмне забезпечення – програми для роботи з тестовим редактором, електронними таблицями, програми для обробки фото- та відео файлів, тощо.

Електронні підручники та посібники – це текстова та графічна інформація, яка поширюється засобами Інтернет та за допомогою e-Book Reader.

Використання ІКТ у процесі вивчення англійської мови сприяє інтелектуальному творчому розвитку студентів. Інтернет-ресурси сьогодні дозволяють:

- заповнити дефіцит джерел навчального матеріалу;
- розвивати навички і вміння інформаційно-пошукової діяльності;
- об'єктивно оцінювати знання і вміння.

Назвемо найпопулярніші елементи ІКТ у процесі вивчення англійської мови:

- електронні підручники і посібники;
- інтерактивні дошки;
- електронні енциклопедії і довідники;

- тренажери і програми тестування;
- освітні ресурси Інтернету;
- DVD і CD диски з картинками і ілюстраціями;
- відео й аудіотехніка.

Використання засобів інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) на заняттях іноземної мови досить актуальне для розвитку особистості студента та формування в студентів гуманітарних спеціальностей таких компетенцій: умінь зіставляти переваги та недоліки різних джерел інформації, вибрати відповідні технології її пошуку, створювати і використовувати адекватні моделі і процедури вивчення й обробки інформації тощо.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вивченні іноземної мови, безсумнівно, має велике практичне значення, а саме:

- є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяючи викладачу реалізувати свій творчий потенціал;
- допомагає викладачу здійснювати особистісно-орієнтований підхід до навчання;
- сприяє розширенню світогляду студентів і підвищенню їх культурного рівня;
- є засобом підвищення мотивації до вивчення предмета;
- стимулює пошукову діяльність студента і сприяє розвитку його творчих здібностей.

Переваги використання ІКТ:

- індивідуалізація навчання;
- інтенсифікація самостійної роботи студентів;
- розширення інформаційних потоків при використанні Internet;
- зростання обсягу виконаних на занятті завдань.

Отже, переваги впровадження ІКТ – це ефективний допоміжний технічний наочно-слуховий засіб; допоміжний засіб навчально-пізнавальної діяльності студентів; засіб підвищення мотивації та бажання студентів вивчати англійську мову; засіб підвищення інтерактивної та комунікативної діяльності.

На мою думку, одним із ефективних засобів розвитку пізнавальної активності студентів є метод проєктів. Адже саме метод проєктів містить у собі сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних, творчих підходів, сприяє творчому розвитку учнів, готує їх до вирішення проблемних ситуацій у повсякденному житті. Особлива педагогічна значущість методу проєктів у тому, що він:

- є методом практичної цілеспрямованої дії, відкриває можливості формування особистого життєвого досвіду студента у взаємодії з навколишнім середовищем;
- є педагогічною технологією, що актуалізує суб'єктивну позицію студента в педагогічному

процесі; є методом, що йде від потреб і інтересів, вікових та індивідуальних особливостей студентів, який стимулює їхню самодіяльність;

– один із небагатьох методів, що виводять педагогічний процес зі стін навчального закладу в навколишній світ, природне й соціальне середовище.

Узагальнюючи історичний досвід розроблення методу проєктів, можна виділити такі його етапи:

1. Встановлення мети. Педагог допомагає студенту визначити найбільш актуальне і водночас посилене для нього завдання на певний проміжок часу (або працює зі студентським колективом над комплексним проєктом).

2. Розроблення проєкту – плану діяльності для досягнення поставленої мети. Студентам потрібно визначити основні кроки для досягнення поставленої мети, подумати, до кого доведеться звернутися за допомогою, порадою, які книжки треба прочитати, які предмети, приладдя, спорядження знадобляться при виконанні проєкту, з якими предметами доведеться навчитися поводитися тощо.

3. Виконання проєкту (конкретна практична справа або низка практичних кроків до поставленої мети).

4. Підбиття підсумків виконання проєкту і визначення завдань для нових проєктів (можливо, більш вузьких, конкретних проєктів або, навпаки, розширених, поглиблених, складних).

Розрізняють такі типи проєктів:

Дослідницькі проєкти – потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продуманості методів, у тому числі експериментальних методів обробки результатів. Тому повністю підпорядковані логіці дослідження і мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументація її актуальності, визначення предмета і об'єкта, завдань і методів, визначення методології дослідження, висунення гіпотез розв'язання проблеми і окреслення шляхів розв'язання.

Творчі проєкти – не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату, прийнятій групою логіці спільної діяльності, інтересам учасників проєкту. Вони заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їх представлення – рукописний журнал, колективний колаж, відеофільм тощо.

Ігрові проєкти – учасники беруть собі визначені ролі, обумовлені характером і змістом проєкту. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реальні існуючі особистості. Імітуються їхні соціальні і ділові стосунки, які ускладнюються вигаданими учасниками ситуаціями.

Інформаційні проєкти – спрямовані на збирання інформації про будь-який об'єкт, явище, на ознайомлення учасників проєкту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Такі проєкти потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції у ході роботи над проєктом. Структуру такого проєкту можна позначити так: мета проєкту, його актуальність; методи одержання (літературні джерела, засоби масової інформації, бази даних, анкетування тощо) та обробки інформації; результат; презентація. Такі проєкти можуть бути органічною частиною дослідницьких проєктів, їхнім модулем.

Практико-орієнтовані проєкти – результат діяльності учасників чітко визначено з самого початку, він орієнтований на соціальні інтереси учасників. Проєкт потребує складання сценарію всієї діяльності його учасників з визначенням функцій кожного з них. Особливо важливими є чітка організація координаційної роботи у вигляді поетапних обговорень та презентація одержаних результатів і можливих засобів їх упровадження у практику.

Метод проєктів сприяє актуалізації знань, умінь і навичок студентів, їх практичному застосуванню; стимулює потреби особистості до самореалізації, самовираження, до творчої особистої громадської діяльності; реалізує принципи співпраці молоді і дорослих, дозволяє поєднувати колективне та індивідуальне в педагогічному процесі; є технологією, що забезпечує ріст особистості, дає змогу фіксувати цей ріст, вести студента за ступенями росту – від проєкту до проєкту.

Презентації використовують і викладачі, і студенти. Викладачі створюють оригінальні навчальні матеріали, які захоплюють, мотивують та націлюють студентів гуманітарних та інших спеціальностей на успішні результати. Використання презентацій на занятті допомагає змінити форму навчання з авторитарної на комунікативну, інтерактивну, заглиблену в спілкування; формувати здатність висловлюватися, виражати думки за рахунок умінь слухати, читати, говорити і писати іноземною мовою; підтримувати ефективну мотивацію та зв'язок з реальним життям для набуття практичних умінь; викликати інтерес до отримання інформаційних повідомлень та відтворення власних; виховувати та розвивати особистість студентів одночасно з процесом засвоєння нових знань.

На всіх етапах навчання англійської мови можуть бути використані сайти, які є корисними для викладача іноземної мови і які можуть бути використані на занятті. Ці сайти можна поділити на інформаційні та власне навчальні. Інформаційні сайти використовують для добору цікавої інформації, творчих завдань, пошуку додатко-

вого матеріалу. Спеціальні навчальні сайти містять завдання та вправи на розвиток різних видів навчальних умінь та розроблені з урахуванням різного рівня знань. Робота з навчальними сайтами є цікавою і корисною під час вивчення іноземної мови (Полат, 2002: 158). Прикладами навчальних сайтів при навчанні англійської мови можуть бути Duolingo, Situational English, BBC Learning English, вони містять відео- та аудіоматеріали, до яких прикріплені тексти з транскрипцією, Real-english.com – сайт з уроками, статтями та відео, на сайті Livemocha можна познайомитись із вчителями, лінгвістами і людьми, які хочуть вивчити мову, LinguaLeo – величезна бібліотека відео-, аудіо- і текстових матеріалів, тематичні курси, особистий словник з озвученням та спеціальний набір тренувань: аудіювання, кросворди, переклад слів.

Г. Костенко вважає, що ІКТ допомагають у формуванні вмінь і навичок розмовної мови, а також у навчанні лексики й граматики, забезпечуючи справжню зацікавленість і, отже, ефективність. Більше того, Інтернет-ресурси розвивають навички, важливі не тільки для іноземної мови. Це перш за все пов'язано з розумовими операціями аналізу, синтезу, абстрагування, ідентифікації, порівняння, зіставлення, вербального і смислового прогнозування й попередження. Використання нових інформаційних технологій забезпечує не тільки індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням здібностей студентів, але й збагачує їхню соціокультурну компетенцію, знімає психологічний бар'єр перед вивченням іноземної мови, розвиває соціальні й особистісні якості студентів: упевненість у собі і здатність працювати в колективі, а також показує результативність навчання через установаження міжкультурних зв'язків у віртуальному просторі (Костенко, 2013: 170).

Також сьогодні існує велика різноманітність мультимедійних навчальних програм і курсів для вивчення англійської мови. Робота з цими програмами дозволяє студенту краще зрозуміти запропоновані теми і проконтролювати свої знання. Існує кілька типів комп'ютерних програм. Демонстраційні комп'ютерні програми дозволяють наочно представити новий навчальний матеріал. Інформаційно-навчальні програми використовуються для формування основних понять, відпрацювання основних умінь і навичок шляхом їх активного застосування в різних навчальних ситуаціях. Так звані тренажери використовуються для закріплення матеріалу та відпрацювання навичок, а також дають можливість індивідуалізувати процес навчання. Засоби ІКТ дозво-

ляють підняти на якісно новий рівень процеси, пов'язані з вимірюванням знань тих, хто вивчає англійську мову. Програми-контролі дозволяють оцінити знання і уміння кожного студента в групі, а методи тестування постійно вдосконалюються. Контроль знань за допомогою засобів ІКТ полегшує перевірку знань групи студентів, до того ж автоматизований контроль відрізняється повнотою охоплення матеріалу (Овчаренко, 2018: 578). Для полегшення роботи з складання тестів у даний час розроблені різні системи, котрі дозволяють створювати розгалужені тести, анкети, багатоальтернативні і одноальтернативні питання, автоматично виставляти оцінки студентам, обробляти і переглядати результати тощо.

М.М. Чепіль до основних видів комп'ютерних навчальних програм відносить:

1) електронний посібник – навчальний посібник у віртуальному вигляді, який від паперових посібників відрізняється особливим стилем текстового матеріалу, адаптованим для легшого сприймання;

2) комп'ютерний підручник – програмно-методичний комплекс, що забезпечує можливість самостійно засвоїти навчальний курс або його розділ; поєднує особливості підручника, довідника, задачника та лабораторного практикуму (Чепіль, 2012: 124). Підручник у традиційному (друкованому) своєму вигляді й функціональному призначенні як вмістилище наукових фактів і виховного потенціалу вже не може посідати монопольне становище в умовах інформаційного суспільства з його необмеженими можливостями генерування, збереження та передавання інформації. Альтернативою може стати електронний підручник. Федій О.Г. електронний підручник розглядає як видання, яке містить систематизований матеріал з відповідної науково-практичної галузі знань, що забезпечує творче та активне оволодіння знаннями, уміннями та навичками з певної галузі. Він призначений переважно для індивідуального навчання.

Відмінною особливістю побудови електронних підручників є гіперпосилання. У зв'язку з актуальністю цього питання, ученими, педагогами, фахівцями інформаційно-бібліотечної сфери ведуться розробки основних принципів, які характеризують сучасний електронний підручник, його підготовку, поширення, застосування з окремих предметів (Федій, 2011). Незалежно від типу, в електронному підручнику має бути застосований принцип квантування, тобто навчальний матеріал має бути поділений на розділи, які так само – на модульні кадри з текстовою складовою та візуа-

лізацією. Кожен модуль складається з теоретичного блоку, контрольних запитань з теорії, вправ і тестів, контекстної довідки тощо. Доцільно, щоб електронний підручник містив графічний та ілюстративний матеріал (Полянський, 2010). Деякі електронні книги виробляють одночасно з підготовкою друкованого підручника чи виготовляють зі вже відомих друкованих підручників шляхом сканування тексту, іноді з використанням спеціальних відкритих сканерів, які не пошкоджують оригінального друкованого видання.

Електронні бібліотеки, а також електронні бази навчально-методичної літератури, що створені в окремих структурних підрозділах освітніх установ, дають змогу працювати з електронними підручниками будь-де за наявності Інтернет з'єднання. Або ж є можливість закачати електронні підручники на будь-який носій (флеш-диск, телефон, планшет, ноутбук та ін.) у разі відсутності Інтернету. До переваг електронних підручників також відносяться:

- доступність різноманітних підручників, навчально-методичної літератури за обраною предметно-галузевою спрямованістю;
- безкоштовність, за винятком невеликої кількості специфічних видань;
- особисті налаштування при навчанні з допомогою електронного підручника, наприклад, розмір та тип шрифту;
- електронний підручник, на відміну від паперового, не зношується;
- якщо розглядати мультимедійний електронний підручник, то можна вести мову ще й за підвищення якості навчання у зіставленні з паперовим.

Вибір викладачем ІКТ визначається індивідуальними особливостями, уподобаннями, кваліфікацією викладача та його вмінням працювати з мультимедіа. Педагог працює так, як і раніше, проте можливості його розширюються. Серед основних напрямків використання ІКТ можна виділити такі:

- урізноманітнення методів при подачі нового матеріалу
- візуалізація знань;
- закріплення вивченого;
- система контролю й перевірки – тестування з оцінюванням, програми-контролі;
- самостійна навчальна робота студентів;
- навчальні програми, енциклопедії, розвивальні програми;
- проведення інтегрованих занять за методом проєктів;
- тренування конкретних здібностей студентів (увага, пам'ять, мислення).

Особливе значення у вивченні англійської мови студентами гуманітарних та інших спеціальностей мають електронні словники. За допомогою електронних словників студенти можуть швидко знайти необхідне слово та його переклад, створити власний словник та історію, у якій зможе швидко зорієнтуватися та знайти необхідний матеріал. Електронні словники, у наш час складають конкуренцію друкованим виданням, оскільки набагато спрощують навчальний процес. Також деякі електронні словники мають функцію прослуховування слова, що дає змогу учневі не лише знайти переклад, але й прослухати, що найголовніше для вивчення іноземних мов, носія мови.

Електронні словники поєднують у собі великий обсяг лексичного матеріалу зі зручністю користування. Завдання електронних словників – задовільнити потреби найбільшої аудиторії, тому основною їх якісною перевагою є швидкість, зручність. Це повністю відповідає запитам користувачів з різним мовним досвідом.

Основні переваги електронних словників:

- швидка і зручна система пошуку;
- простота використання (відсутність пошуку за алфавітом, використання нечітких запитів і шаблонів, переклад наведенням курсора миші та ін.);
- здійснення автоматичного пошуку перекладу слова або словосполучення;
- реалізація перекладу текстової інформації порядково;
- наявність функції швидкого перекладу (виділення слова в документі за допомогою спеціальної комбінації клавіш і отримання його перекладу);
- наявність функції синхронного пошуку перекладу в он-лайн словниках, в Інтернеті тощо.

Деякі словники дозволяють перекладати слова, не виходячи з текстового редактора або іншої програми Office, з якою працює користувач. Користувач може знайти слово зіставити словникові статті одночасно в десятках словників та отримати більш детальне уявлення про сферу його використання.

На наш погляд, серед найбільш уживаних електронних словників для використання у процесі навчання англійської мови є ABYY Lingvo, Urban Dictionary, Оксфордський словник англійської мови, TheFreeDictionary.com, Babylon, Longman, McMillan та ін.

Першим із таких словників був Lingvo виробництва компанії «Abby». Можна користуватися як он-лайн версією за адресою <http://radugaslov.ru/abbyu.htm>, так і стаціонарну версію, яка встановлюється на комп'ютер.

Longman Dictionary of Contemporary English <http://www.ldoceonline.com>-словник базо-

вої сучасної лексики англійської мови, яким можна використовувати під час опанування англійської мови як основної або другої чи третьої іноземної. Є версією однойменного популярного тлумачного словника видавництва Longman, Велика Британія.

Оскільки застарілі методи та засоби навчання не відповідають нинішнім вимогам і не підлягають тенденціям стрімкого розвитку науково-технічного прогресу, то це спонукає впровадженню інноваційних методів навчання та використанню й адаптуванню цих технологій до навчального процесу. Особливо ця проблема гостро постає при формуванні професійних умінь та навичок, оскільки для ефективнішого їх засвоєння навчальний процес вимагає використання великої кількості наочних матеріалів та інтерактив-

них засобів, які в свою чергу сприяють досягненню навчальної мети.

Висновки. Отже, ІКТ надають доступ студентам гуманітарних та інших спеціальностей до нетрадиційних джерел інформації, створюють можливості для творчої діяльності, формування професійних навичок, можливість застосування нових форм та методів навчання. Використання ІКТ у навчальному процесі, комп'ютерна підтримка у викладанні англійської мови дозволяють внести кардинально нове у звичайні форми роботи викладача, сприяють цікавому і всебічному розкриттю, зрозумілішому поданню навіть дуже складного матеріалу і тим самим сприяють значному скороченню навчального часу для успішного засвоєння теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боднар С.В. Використання Інтернет-технологій у системі автономного вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови студентами немовних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Том 34. № 2. С. 75–81.
2. Костенко І.Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 1 (41). С. 170–176.
3. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В., Петров А. Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / под. ред. Е.С. Полат. М.: Издательский центр «Академия», 2002. 272 с.
4. Овчаренко З.П. Інформаційні технології, як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови. *Молодий вчений*, 2018. С. 578–581.
5. Полянський П. Про переваги і вразливі місця електронних підручників. Освіта.уа. Режим доступу: http://osvita.ua/school/school_today/16840, 2010.
6. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов : сьогодні і скрізь віки на допомогу. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2006. № 2. С. 98–100.
7. Федій О.Г. Підготовка майбутнього вчителя інформатики до створення електронних підручників. Освіта.уа. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/26074, 2011.
8. Чепіль М.М. Педагогічні технології: навч. посіб. К.: Академвидав, 2012. 224 с.
9. Швачич Г.Г., Толстой В.В., Петречук Л.М., Іващенко Ю.С., Гуляєва О.А., Соболенко О.В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.
10. Dudeney G. How to teach English with technology. Series editor : Jeremy Harmer. – Harlow : Pearson Education Limited, 2007. 192 p.

REFERENCES

1. Bodnar S.V. Vykorystannia Internet-tekhnologii u systemi avtonomnoho vyvchennia profesiinooriantovanoi inozemnoi movy studentamy nemovnykh spetsialnostei. [The use of Internet technologies in the system of autonomous study of professionally oriented foreign language by students of non-language specialties]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*. 2013. Tom 34. № 2. S. 75–81 [in Ukrainian].
2. Kostenko I.H. Vykorystannia Internet-resursiv na urokakh anhliskoi movy. [The Use of Internet resources in English lessons]. *Tavriiskyi visnyk osvity*. 2013. №1 (41). S. 170–176 [in Ukrainian].
3. Polat Ye.S., Bukharkina M.Yu., Moiseeva M.V., Petrov A.E. Novye pedagogicheskie i informatsionnye tekhnologii v sisteme obrazovaniia [New pedagogic and information technologies in the system of education] / pod.red. Ye.S. Polat.M.: Isdatelskyi tsentr «Akademii», 2002. 272 s. [in Russian].
4. Ovcharenko Z.P. Informatsiini tekhnologii yak zasib intensyfikatsii vyvchennia angliiskoi movy [Information technologies as a mean of intensification of learning English], *Molodyi vchenyi*, 2018. 578–581 [in Ukrainian].
5. Polianskyi P. Pro perevagy i vrazlyvi mistsia elektronnykh pidruchnykiv. [About advantages and vulnerabilities of electronic textbooks]. *Osvita.ua, Rezhym dostupu* http://osvita.ua/school/school_today/16840, 2010 [in Ukrainian].
6. Tokmenko O. Informatsiini tekhnologii u vykladanni inozemnykh mov : sohodni i skriz viky na dopomohu. [Information technologies in teaching of foreign languages: today and through ages to help]. *Inozemni movy v navchalnykh zakladakh*. 2006. № 2. S. 98–100 [in Ukrainian].
7. Fedii O.H. Pidgotovka maibutnogo vchytelia informatyky do stvorennia elektronnykh pidruchnykiv. [Preparing of the future teacher of the computer science for the creation of electronic textbooks]. *Osvita.ua. – Rezhymdostupu*: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/26074, 2011 [in Ukrainian].
8. Chepil M.M. Pedagogichni tekhnologii [Pedagogical technologies]: navch. posib. K.: Akademvidav, 2012. 224 s. [in Ukrainian].
9. Shvachych H.H., Tolstoi V.V., Petrechuk L.M., Ivashchenko Yu.S., Huliiieva O.A., Sobolenko O.V. Suchasni informatsiino-komunikatsiini tekhnologii [Modern information and communication technologies]: Navchalnyi posibnyk [in Ukrainian].
10. Dudeney G. How to teach English with technology. Series editor : Jeremy Harmer. – Harlow : Pearson Education Limited, 2007. 192 p. [in English].